

Om samkönade äktenskap, Svensk kyrkotidning 2008

Efter det att Svenska kyrkan lämnat sitt remissvar på frågan om könsneutrala äktenskap och i väntan på en ny äktenskapslagstiftning, har man hamnat i ett ingenmansland där Kyrkan samtidigt säger både ja och nej till könsneutrala äktenskap. Denna hållning kan inte vara annat än temporär och borde helst aldrig ha inträffat. Jakob Carlander argumenterar varför Svenska kyrkan snarat bör nå fram till ett beslut om äktenskap för hetero- och homosexuella relationer.

(Ingress)

Inte längre en enskild fråga (UR)

Inför primärvalet i Iowa 3 januari intervjuades en konservativt kristen familj om vilken presidentkandidat de tänkte röste på. Svaret kom omedelbart: republikanen Huckabee. Argumenten för detta val var tydligt eftersom man var emot abort, för dödsstraff, ansåg att äktenskapet endast är till för man och kvinna, samt att kvinnor inte är lika lämpliga och kompetenta på höga befattningar som män. Dessa fyra värderingsfrågor var familjens hörnstenar.

Så ser idag den globala kontext, det sammanhang, ut i vilket frågan om könsneutrala äktenskap möter andra värderingsfrågor.

Svenska kyrkan väljer naturligtvis sitt svar på remissfrågan och äger rätten till ett eget kommande ställningstagande efter det att äktenskapsbalken förändrats. Men vi äger inte den kontext och det samhälleliga klimat i vilken vi ger vårt svar och där det kommer att tolkas. Det är som det är. De som är tydliga förespråkare emot könsneutrala äktenskap i ett globalt sammanhang, står också för värderingar som vi upplever som främmande och vidriga. Frågan är inte längre neutral och enskild. Den äger ett sammanhang vi inte kan undvika att samtidigt ta ställning till.

Detta förhållande gör det, enligt min mening, omöjligt att besvara frågan med annat än ett fullt bejakande av könsneutralt äktenskap, där det inte finns någon form av särskiljande terminologi eller teologi.

Inte ja och nej på samma gång (UR)

Lika lite är detta en fråga som kan besvaras med både ett ja och ett nej, vilket är det närvarande tillstånd vi hamnat i Svenska kyrkan efter remissvaret. Man kan inte i grundläggande frågor om människosyn och människovärde gå halva vägen. Det är orimligt att

både svara ja och nej på en fråga som denna om könsneutralt äktenskap. Om man vet det man vet måste denna kunskap med nödvändighet få konsekvenser. Man kan till exempel ur ett etiskt och moraliskt perspektiv inte få insikt om alla människors lika värde oavsett etnisk tillhörighet utan att vilja tillämpa och förverkliga denna insikt. Inte heller kan man förfäktas en syn på könets jämställdhet om man samtidigt skapar olika villkor i arbetslivet. Lika lite kan man särbehandla hetero- och homosexuella par om man nått fram till förståelsen att detta är två möjligheter i skapelsen ordning. Eftersom Kyrkostyrelsen i sitt remissvar ställer sig positiv till att välsigna homosexuella relationer utgår jag ifrån att man äger denna insikt. Att som ärkebiskopen och Kyrkostyrelsen svara ja på en fråga men säga nej till begreppet äktenskap är således att kliva ut i ett etiskt och moraliskt ingenmansland.

Nya begrepp ger ingen ny lösning (UR)

För att undkomma frågeställningens dilemma i en miljö med olika åsikter är det frestande att söka nya begrepp. Särskilt nu när ordet partnerskap antagligen kommer att mista sin betydelse. Ärkebiskop Anders Wejryd föreslår således ordet "Livsgemenskap".

Begreppet "livsgemenskap" har Wejryd lånat från en tidigare ärkebiskop; Gunnar Weman. Denne menade att alla andra parrelationer, förutom heterosexuella äktenskap, skulle kunna registreras som Livsgemenskap: sammanboende syskon, homosexuella och gamla fröknar (Vad som drev fröknarna att leva tillsammans ett helt liv förstod aldrig Weman). Syftet då var uppenbart att såväl hålla homosexuella utanför äktenskapet som att behålla en offentlig avsexualiserad syn på deras relationer. Wemans begrepp "Livsgemenskap" var alldeles uppenbart exkluderande. Och det är svårt, rent av omöjligt, att inte förstå Wejryds renässans för ordet på samma sätt. Det är ju med språket vi upprätthåller vår världsbild, värdering och livsberättelse. Två olika begrepp, äktenskap och något annat, kommer ofrånkomligen att skapa två olika sammanhang och institutioner.

Inget val (UR)

Ur ett etiskt, moraliskt, politiskt, semantiskt och teologiskt perspektiv finns det därför ingen annan valmöjlighet. Svenska kyrkan måste värna äktenskapet, som institution och begrepp, för både hetero- och homosexuella parrelationer. Jag misstänker att de flesta som har att hantera frågan inser att tiden kommer att verka för ett sådant beslut och ställningstagande. Men det är förödande om Svenska kyrkans ska släpas dit utan förmåga att fatta ett självständigt och värdigt val, liknande det som ärkebiskop Wejryd förespråkar då han i en

intervju under mellandagarna i Dagen eko uttalade sig om miljöarbete i växthuseffektens skugga. Då gav han uttryck för synen att Svenska kyrkan måste gå före samhället och visa vägen. Angående sitt eget ämbete gav han sig rätten att uttala sina med personliga åsikter. Det tycks alltid vara lättare för Svenska kyrkans företrädare att agera i självklara politiska och samhälleliga spörsmål, än vad det är att ta ställning i mer närgångna teologiska frågor som rör identitet, kön och sexualitet. Snart har vårt samhälle synat den bluffen och förlorat respekten för Svenska kyrkan.

Jakob Carlander